NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII. V sredo 5. grudna (decembra) 1849. *List 49.*

Od obdelovavniga réda
ali kmetijskiga kolobarenja.

(Dalje in konec.)

2) Za spremenljivo obdelovanje odločeni kos je tisti, ki se ne obseje dve léti zaporedama s žitam, ampak z mnogimi druzimi sadeži, — in takó se verstijo rastljíne po létinah spremenljivo ena za drugo. Za rastljíno, po kteri bi njiva plevelnata in oporna postala, naj nastopi sad, ki zemljo čisti in rahljá. Če boš tedaj obdelovanje takó zverstil, de bojo mnoge rastljíne v tako zemljo djane, de se pod njimi ne bo plevél zaredil in de ne bojo zemlji vse moči izpile, boš dobro kmetoval, ako ravno bi senožet zraven njiv ne imel. Takó svoje zemljiša prav in umno obdelovaje, si boš že toliko klaje pridelal, de boš njive poredama dobro gnojiti zamogel. Na dobro gnojenih njivah ti bo detelja rada rastla, kér pride po razloženim spremenljivim obdelovanji vselej za kopalnim sadam v zemljo. Če pa imaš zraven dobro gnojenih njiv še kaj senožet, se ti bo pa še bolj vêdlo; sosebno te bojo senožeti podpérale, kadar ti detelje manjka.

Pri tém takó zverstenim redu ni treba njiv v praho pušati, to je, de bi se kaj lét neobsejane spočile, kér jim izpito moč z obilnim gnojem vsako léto lahko namestiš.

Po tém spremenljivim redu pa zamore le tisti gospodariti, čigar zemljištvo ni ne pod desetíno, in ne pod ptuje pravice, postavim: kakor pod pravico pašnje; in de se vsi kosi eniga zemljištva skupej deržé.

Spremenljivo obdelovanje potrebuje sicer veliko dela in prizadene dosti potroškov, tode lepo verže, če se vse umno po redu obdeluje. To spremenljivo obdelovanje pa ni za ojstre in merzle kraje.

Nemci si zverstijo spremenljivo obdelovanje tudi po létnim krogotéku; nekteri na štiri, na pét, na šest lét, drugi pa na sedem in celò na osem lét.

Štirilétni red je tale: pervo léto: krompír ali repo na gnoj, drugo léto: ječmen z deteljo, tretje léto: detelja, četerto léto: pšenica.

Šestlétni red je tale: pervo léto: kopalni sad na gnoj, drugo léto: jarino z deteljo, tretje léto: detelja, četerto léto: ozimina, péto léto: sočivje, šesto léto: rèž.

Osemlétni red je pa tale: pervo léto: kopalni sad na gnoj, drugo léto: ječmen z deteljo, tretje léto: detelja, četerto léto: ozimina, péto léto: grah ali pa grahorka, šesto léto: repa, sedmo léto: pšenica, osmo léto: oves.

3) Za pašnje in ograde ali laze odločeno kmetijštvo je veči del v gorah, kjer bolj verže živino rediti, kakor žito pridelovati. Tako kmetovanje veljá v krajih, kjer detelja ne raste; bolj verže zemljiša za pašo, ograde in laze oberniti pri takih kmetijah, kjer ali delavcov manjka, ali de jih je treba drago plačevati; kjer so slabe zemljiša; tudi v krajih, ki so sploh bolj revni. Delo takiga kmetovanja teče deset do štirnajst lét okrog; ralí bodo pét, šest lét eno za drugo z ovsam, z ječmenam, ali s kopalnim sadam obdelovane, po tém počivajo 4 ali 5 lét v prahi; pervo léto za žitnim rodam se na tem boljšim svetu nekaj trave ukosí, po tém pa so ralí 4 ali 5 lét za pašo; v téh 4 létih dobijo ralí zopet rodovitnosti za prihodni sad. Slabši ko je taka zemlja, dalje jo za pašnjo rabijo; kjer pa trava rasti noče, posejejo travniga seména med ovsam in ječmenam.

4. Za prosto ali odperto obdelovanje ni nobeniga postavljeniga reda ali teka, po kterim bi rastljine nasledovale. Ta del zemljiša obdelujejo eni, kakor kos žitne setve, drugi kakor kos spremenljiviga obdelovanja. Prosto obdelovanje je za majhne zemljištva pripravno. L—c.

Velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Kakor iz noviga bo oživéla kmetijska družba, kader bojo poddružnice vstanovljene, de bojo svoje opravila začéle, svoje shode iméle in se zbrani udje posvetovali za eno in drugo reč, kmetijstvu koristno in potrebno. Družba ima od ministerstva pravíco, mu nasvetovati, kar za povzdigo kmetijstva dobriga spozná, — to pravíco imajo tedaj tudi poddružnice, ki so udje eniga trupla; one se obernejo na sredíše v Ljubljano, to pa naprej po poti, ki jo družbine postave velevajo. Iz vsiga se vidi dobrota in imenitnost poddružnic po deželi, in pričakovati je, de se bojo udje vsake poddružnice prav pridno za podporo in napredovanje kmetijstva v svoji okolici poganjali. Le z edinjenim prizadevanjem se da kaj doseči.

Po poddružnicah so prišle nove postave kmetijske družbe v posvetovanje.

Z vstanovljenjem poddružnic in z nastopam noviga vstavniga časa se je pokazalo, de stare družbine postave se imajo z novimi nadomestiti, ki so sedanjimu času primerne. Dr. Bleiweis je bral o odboru sostavljeno osnovo novih postav, in od odstavka do odstavka jih je zbor pretresoval in poslednjič z malo premembami vse poterdil. Nar bolj živi pomenjki so bili zastran „Novíc“ in zastran létniga denarniga doneska, ki naj ga vsak ud družbi odrajtuje. Nek gosp. ud je ojstro terjal, de naj „Novíce“ bojo samo kmetijske in rokodelske in naj se nikar ne vtikujejo v druge reči. Vrednik „Novíc“ je odgovarjal na te vse vgovore in skazal pervič: de „Novíce“ se niso nikdar

s samim kmetijstvam in rokodelstvam pečale, ampak de so zraven tega vedno bile tudi list za omiko in poduk ljudstva sploh, česar pa tisti ne vedó, ki se pred sušcam 1848 za slovenski časopis še zmenili niso. Že začetni program „Novíc“ obseže osem razdelkov, v kterih je bilo že v létu 1843 pripušeno Novícam se gibati — in po tem programu so se Novíce tudi vedno ravnale in od léta do léta več bravcov si nabrale, takó de ni skorej vasí, kjer bi „Novíc“ ne bilo. Na dalje je vrednik odgovoril, de „Novíce“ niso v nobenim listu kmetijskih rečí popolnama zanemarile, tode po lanjskim sušcu je vredništvo za neobhodno potrebno spoznalo, tudi ljudí kmetijskiga in rokodelskiga stanú vpeljati v novi konstitucíjni čas, ki ni osvobodil le ljudí v gospôski suknji, temuč tudi kmeta, ki je enako gospôdi konstitucíjne pravíce zadobil, ktere mora tedaj ravno takó, kakor gospôda poznati, de vé, v čem te pravíce obstojé in kakó delječ de sežejo. Kaj le slovenski kmet in rokodelec bi ne smela nič od tega vediti, kar tudi nju v njunim gospodarstvu zadeva? In kje drugej kakor v „Novícah,“ to je, v tistim listu, ki je zraven poljodelstva sploh narodski omiki posvečen, je taka lepa priložnost dana, kmeta in rokodelca soznaniti s tem, kar tudi njemu kot enako opravičenimu deržavljanu gré, — in mu njega dotikajoče rečí razjasniti, de v vsim resnico zvé! Mende de vsacimu, ki enostransko ne misli, je lahko razuméti, de k srečnimu in koristnimu kmetovanji zdej ni zadosti, kmeta le oranja in kopanja učiti — on mora tudi vediti, kakó se ima v oprostenju svojih zemljiš ravnati, kakó novi srenjski stan vravnati, kakó za deželni in deržavni zbor voliti, i. t. d. i. t. d. Le, če se v vsim tem umno in lepo vêde, bo v miru in z dobičkam svoje grunte obdeloval, in iz terdno vstanovljenih novih naprav bo izviral veči dobiček tudi za kmetijstvo. — Celi zbor je bil po tem razjasnjenju edinih misel z vrednikam Novíc in na vprašanje: ali imajo Novíce obstati, kakor so dosihmal bile? je bilo poterjeno, de naj ostanejo, kakor so bile. „Novíce“ niso celi čas svojiga obstanja kmetijski družbi ne krajcarja stroškov prizadjale, in 4 léta jih je njih vrednik brez vsiga povračíla vredoval in poslednji 2 léti se mu je le toliko za njegov trud dalo, kar je čez vse druge stroške ostalo — de pa ti ostanjki niso veliko znêsli, vsak lahko prerajta, če se spomni imenitnih „doklad,“ ki so bile Novícam pridjane. Vredniku Novíc je bilo prav ljubo, de se je ta reč v očitnim zboru pogovorila, de se resnica saj sploh zvé, in de nihče ne misli, de so „Novíce“ kmetijski družbi kaj stroškov prizadjale ali vredništvu kaj dohodkov naklonile. Kmetijska družba ne želí pri Novícah iz truda in potú nekterih udov razun občinskiga prida še posebniga dobička v denarjih si nabirati; od druge strani pa tudi ni v takím stanu, de bi mogla veliko denarjev potrositi, tedaj je, kér ni mógla 1500 gold. po novih tiskarnih postavah kavcíje vložiti, „Novíce“ dala vredniku in založniku v last s tem poročílam, de v vsim takó ostanejo, kakor so dosihmal bile. In take bojo tudi v vsim ostale.

Pri daljnjim pretresovanji novih postav so bili pomenjki zavolj létniga doneska dveh goldinarjev, ki naj ga prihodnjič vsaki ud družbi odrajtuje, nar bolj živi. Nekteri gospodje so djali, de létno denarno odrajtvílo, čeravno je majhno, bo vunder marsikteriga, posebno iz kmečkiga stanú, zaderževalo v družbo stopiti. Res je to — ali: komur sta 2 goldinarja za dobro reč preveč, ki je njemu in deželi koristna, taki tudi sicer ne bo pri volji za družbo in občinski prid kaj storiti, in zmožnost vsake družbe se ne ceni po številu, ampak po djanji njenih udov. Dalje naj se pomisli, de opravilstva kmetijskih družb niso več, kakor so dosihmal bile, v tesnih mejah delavnosti ograjene, — ministerstvo jim je pravíco dovolilo in še clo naložilo, de naj mu v kmetijskih rečéh kot svetovavnice na strani stojé. Nobena druga družba ni od vladarstva takó spoznana in čislana, kakor kmetijska (poglej poslednji list Novíc stran 208.) Kdor je pa te družbe ud, ima tudi pravíco govoriti v vsih rečéh, ki dotikajo obširno polje kmetijstva — in njegovi sveti, če so dobri spoznani, ne bojo ostali prazna beseda.

Če poslednjič pomislimo veliko obširniši delavnost kmetijske družbe in njenih poddružnic, ki bojo tudi pripomočkov potrebovale, — če pomislimo, de bo dosedanji nemški létopis „Annalen“ jenjal, za kteriga je mogel poprej vsak ud 40 krajc. ali 1 gold. plačevati, in de se bojo namest tega od časa do časa, prosti družbini listi v slovenskim in nemškim listu na svitlo dajali in udam brez plačíla podajali, — in če povêrh vsiga tega še pomislimo, de je pri vsih kmetijskih družbah že od nekdaj postava, de njeni udje létne doneske — in veliko veči od naših — odrajtujejo, in de se sploh tudi pri vsih druzih družbah kakoršniga koli so iména létni doneski plačujejo — bo vsak domorodec spoznal, de je potreba, de vsak pravi ud kaj maliga — to je 2 goldinarja na léto — družbi odrajta za mnogoverstne stroške, ki jo zadenejo.

In takó je sklenil tudi velki zbor.

Po tém, ko se je zbor zedinil, de ima vsakolétni velki zbor mesca listopada o somnju sv. Ošpete in sicer pervi dan po velkim somnji biti, je družbini odbornik gosp. Malič svetoval, de naj se kmetijska družba na srenjo Ljubljanskiga mesta oberne in ji razloží, de bi na vse strani silno dobro in potrebno bilo, de bi se — kakor je v nekterih druzih deželah — vsi Ljubljanski somnji vselej v pondelik začéli (ako ne pade praznik na ta dan). Taka teržna postava bo gotovo ne le prodajavcam, ampak tudi kupovavcam všeč, ki, naj bojo kakoršniga koli stanú, lože v začetku kakor v sredi ali clo konec tedna od doma grejo. Posebna napaka, slaba za prodajavce kakor za kupovavce, pa je: če predsejmji dan pade na saboto, velki somenj pa v pondelik — takó de je nedelja vmés, v kteri prodajavci ne vedó kaj de bi v Ljubljani počéli, ali domú šli, ali v Ljubljani ostali. Enoglasno je bil ta nasvèt gosp. Maliča od zbora poterjen in odboru naloga dana, de naj skusi dovoljenje te premembe pri vikši vladi zadobiti.

Ko so bili še nekteri menj važni odstavki novih postav pretreseni, je velki zbor sklenil, de naj družbini odbor poskerbí natís novih postav v slovenskim in nemškim jeziku, v kterih se bojo tudi diplomi pisali.

(Konec sledí.)

V zadévah slovenske enakopravnosti.

V mnogih Dunajskih časopisih smo brali, de poslanci Celjskiga kroga, ki so šli na Dunaj prosit gosp. ministra notranjih opráv za prestavo kresijske vlade Štajarskih Slovencov iz Marburga v Celje, ki je pravo sredíše ondašnjih Slovencov, niso bili od njega ne le uslišani, temuč še ojstro posvarjeni, de taka prošnja izvíra le iz ločitniga nagnjenja (separatistisches Gelüste), in de Slovencam sploh praviga Avstrijanskiga občutka (österreichisches Bewusstseyn) manjka. De je móglo tako obdolženje vedno zveste in Avstríi v nar nevarniših časih nepremakljivo vdane prebivavce Slovenskih deželá hudo v serce zaboléti, vsak lahko spozná, ki vé, de niso Slovenci le z besedo, temuč de so v djanji očitanimu obnašanju ravno nasprotno zadaržanje vseskozi na znanje dajali, in de so smeli vsiga druziga poprej, ko takiga svarjenja iz ust vstavoljubiga ministra pričakovati!

Štajarski poslanci so tedej domú pridši za svojo

neobhodno dolžnost spoznali, gosp. ministru pismo *) poslati, v kterim s prilično pa krepko besedo razjasnijo obdolženje Slovencov, in razložijo njih dela in obnašanje od volitve za Frankobrod noter do nabere za Jelačičevo armado, ob času Dunajskih prekucíj noter do poslednjiga časa, ter sklenejo s témile besedami: „Naj bo ta kratka pa resnična razlaga, ktero dela (facta) preteklih časov spričujejo, gospodu ministru v prepričanje, de vsaka povedka „Bericht", ki čast in zvestobo Slovencov napada, nič druziga ni, kakor nesramno početje nevošljivosti, ktera izvíra iz obtežene vestí lastne krivíce."

Kdor, ki med nami žíví, ne bo spoznal resnice téh besed! Iz tistih „berihtov" izvira vsa krivíca, zavoljo ktere morajo Slovenci „Separatisti" biti. To nam je že davnej znano, zakaj ne enkrat ampak večkrat smo slišali iz ust mogočnih gospodov, ki slovenskih časopisov brati ne znajo in le verjamejo, kar jim naši nasprotniki povedó, ravno tiste besede, ki jih je gosp. minister poslancam govoril. Minister ne more sam povsod pričijoč biti, tedej so le „berihti", ki jih dobíva, njegovo vodílo.

Kdor pa vé, de je bilo pri nas na Slovenskim pri stari vladi silno malo vradnikov, ki so domači jezik pisati znali, in clo veliko tacih, ki še slovensko govoriti niso znali, in kadar so z ljudstvam govorili, se tolmačev posluževali, čeravno je bila znanost ljudskiga jezika predpisana, — kdor na dalje vé, de tudi v šolah je bil domači jezik zaterti pankèrt, ki so ga le med kmete tišali, — kdor to in še več vé — — — kako je na Slovenskim z ljudskim jezikam pred létam 1848 stalo, bo lahko spoznal, de §. 4. podstavnih pravíc od presvitliga Cesarja narodam dodeljene konstitucíje mora marsikterimu biti strašno hud tèrn v peti, kteriga se drugači znebiti ne misli, kakor če vse tiste černi, natolcuje, psuje, in „Separatiste" zató imenuje, kteri se za pridobitev od Cesarja podeljenih pravíc potegujejo, se „stariga zatiranja" znebiti in se od časov, ki so bili pred suščam 1848, ločiti hočejo. V tem poménu smo zares „Separatisti", v tem poménu so pa tudi gospodje ministri s svojim občno hvaljenim programam od 27. listopada 1848 separatisti, in vsak pošten Avstrijan, ki ni „reaktionär", ampak vstavni vladi vdan, je potem takim „Separatist."

Kaj sami mi Slovenci bi ne smeli pravíc vživati, ki so jih Cesar vsim narodam dali? ali pa le v tisti méri, kakor bi jo nam nekteri taki možaki merili, kterim je nar poprej za njih službo, po tem, zlo po tem pa še le za ljudske pravíce mar? Javalne je kakšin narod, ki je bolj pohleven, kakor je slovenski, in gerda laž je, če kdo pravi, de bi bili Slovenci kadaj prenapeto terjali, de bi se mogli vradniki, ki imajo z ljudstvam opraviti, čez noč slovensko naučiti, — ali če vidimo in slišimo, de pri toliko vradnikih in učenikih na Slovenskim še clo dobre volje ni, se ljudskiga jezika popolnama naučiti, in mu pravíco v djanji skazati, ki mu gré, — ali zamoremo pri tacih skušnjah veseli biti konstitucíje?

Nadjamo se, de modrimu gosp. ministru Dr. Bachu bo enakopravnost narodov pri volitvi novih vradnikov sveto vodílo, in de bo pri vsacim „berihtu" dobro prevdaril, kdo ga je pisal. Le takó bo resnico zvedel. Vradnike, ki bojo svojo službo Cesarju zvesto spolnovali, zraven tega pa tudi ljudskim pravicam zadostili, bojo vsi pošteni in miroljubi deržavljani spoštovali in ljubili, in med tronam in ljudstvam bo kraljevala serčna edinost, — in te pričakujemo od nove vlade! Pri stari je ni bilo.

*) To celo pismo je natisnjeno v Zagrebškim časopisu »Südslawische Zeitung«, in čudno je, de ga Celjske Novíne še niso prinêsle. Vredništvo.

Slovenske dežele morajo, kakor vstava zapové, djansko v pisarnicah in v šolah spoznane biti, de so slovenske po rodu in narodu svojih prebivavcov, in noben človek ne bo zinil več razpirno od slovenskiga jezika, vsih govorov in razpartíj bo konec, in s pravim veseljem se bo po tem vsak omikani Slovenec tudi druzih jezikov, posebno nemškiga poprijel, kér je jezik Avstrijanske vlade in avstrijanskiga občinstva.

Slovenske dežele se niso ponemčile poprej, ko je edína nemšina kraljevala, — tode prosto ljudstvo je v omiku in v vednostih zaostalo, de Bog pomagaj! Ni bilo ljudstvu primerjeniga poduka v šoli, ni bilo bukev, ni bilo nič, od kodar bi se bilo ljudstvo zamoglo podučiti, kér slovenskih bukev ni imelo, nemških pa brati ni znalo. Omika slovanskiga jezika sploh je zaostala, kér se je jezik 18 milijonov Avstrijanskih Slovanov zatiral, in drugi narodi so nam večidel po pravíci očitali: „pojte Slovani rakam žvižgat, sej nimate v svoji literaturi nič". Kmet je lazil po kancelijah in je dobival pisma v nemškim jeziku, ki jih je nosil dostikrat od Poncíja do Pilata, preden mu jih je kdo — prav ali ne prav — razložil. Še le v létu 1849 so mogli učeni vsih Slovanov vkup poklicani biti, de so izdelali besednjak za kancelije!

Letá žalostni stan odverniti, je želja tavžent in tavžent rodoljubih Slovencov, — de se pa ta želja izpolne ali saj pa gotovo izpolnovati začnè, imamo od Cesarja podeljeno vstavno pravíco terjati, brez de bi zató zalužili imé „Separatistov" in de bi nam praviga Avstrijanskiga občutka manjkalo, kteri občutek smo vselej djansko pokazali.

Poslednjič še eno vprašanje: Kakó je to, de nihče Rusínam (Ruthenen) ne očita, de so „Separatisti", od kterih se poprej nič ni govorilo, kakor de bi jih ne bilo? Od Slovencov pa in od Slovenskiga jezika se je govorilo in pisalo že pred sto in sto léti! — in vunder se zdej „Separatisti brez avstrijanskiga občutka" očitajo, zató kér se tudi za svoje pravíce potegujejo!!

Avstrijanski Slovenec.

Novičar iz Ljubljane.

3. in 4. del „deržavniga zakonika in vladniga lista", ki smo ju dobili iz Dunaja, poterdita, česar smo pričakovali, de bo delo od zvézka do zvézka bolji. Zraven natanjčnosti je umevnost poglavitna lastnost; ta se pa le doseže, ako se v narodnim duhu prestavlja, kteriga pervo pravilo je: piši v prostih kratkih stavkih! Se vé, de tudi gramatike ne smemo nikjér zanemariti. Veselilo nas je v poslednjih zvezkih tudi viditi, de se je nenavadni terdi *e* namesto navadniga *i* opustil, in se ne piše tist*e*ga, svoj*e*ga, dobr*e*ga, ampak tist*i*ga, svoj*i*ga, dobr*i*ga i. t. d. zastran kteriga bomo prihodnjič kaj več govorili. Tudi v Ljubljani je prišel že 1. del „deržavniga zakonika in vladniga lista" za kranjsko kronovíno na svitlo, ki je v vunanji obliki Dunajskimu popolnama enak. Obsežek tega dela se večidel nanaša na Dunajski zakonik, tedej še ne moremo soditi kakšno de bo to délo; kar smo v 1. délu brali, je dobro. — Deržavni in deželni zakoni (postave) se odsihmal ne bojo vradno več po časopisih razglasovali, ampak v imenovanih zakonikih, ktere bodo vse srenje in vradi dobivali; kdor jih pa scer prejemati želí, jih dobí pri za to v vsaki kronovíni postavljenim bukvarju, po krajcarji eno pôlo. — Gosp. Dr. Hladnik je opustil vredništvo nemškiga Ljubljanskiga časopisa zavoljo mnogih druzih opravkov, in natiskar gosp. Kleinmayer je začasno prevzel odgovornost za svoj časopis. Obljubilo nam je novo vredništvo lepe rečí; bomo vidili, kakó se bo obljuba spolnovala. — Začasni vodja Ljubljanskiga gimnazija, gosp. Dr. Kleeman je, kakor so Novice že poveda-

le, ministerstvu úka nasvetoval, de naj se slovensko berílo za spodnji gimnazíj v Ljnbljani s pomočjó skušenih slovenskih pisateljev napravi. Gosp. minister mu je odgovoril, de gosp. Macun v Terstu že izdeljuje tako knjigo, in de naj se gosp. Dr. Kleeman z njim zastran tega pomeni. Gosp. Kleeman je prašal slovensko družtvo v Ljubljani za svèt, kaj je dalje storiti in ako bi se hotlo slovensko družtvo tudi tega dela vdeležiti? Slovensko družtvo je gosp. vodju odgovorilo, de je rado pripravljeno s pripomočjó svojih udov tega imenitniga dela se vdeležiti, de mu je pa znano, de je rodoljubi gosp. Macun svoje delo že večidel izdelal, de tedej slovensko družtvo prepozno pride, — scer pa misli, de tako delo, ki je namenjeno vsim slovenskim deželam, neobhodljivo potrebuje posvetovanja in pripomoči mnogih strani. Gotovo bo gosp. minister doveršeno gosp. Macunovo delo vodjam vsih gimnazij v pretres dal, in potem še le natís naukazal. — Ljubljanski nemški časopis nam je oznanil, de so udje slovanskiga družtva v Terstu pretečeni mesec v izverstni besedi 3 nastope g. Šporoviga „Kastriota Škenderbeg“ igrali, ki je poslušavcam močno dopadel; gospodični Sporer in Višak ste posebno slovéle. Zraven tega je deklamiral g. Kuk „Kdo je mar“ J. Koseskiga, in gosp. Ferd. Sporer „Duh Slavjanski“ D. Rakovaca. — V Ljubljanskim gledišu so peli unidan naši pevci iz Krakoviga dve dobro znani slovenski pesmi; škoda, de nam niso pri ti priliki kakšne nove pesmice prinesli. — Naša kasarna in vojaška bolnišnica ste še zmirej polne bolnikov, posebno na légarji (Typhus); v kasarni je blizo 400, v bolnišnici čez 280 bolnih vojakov mnogoverstnih regimentov. Duhovni in zdravniki imajo noč in dan dosti opraviti. — V saboto je šlo spet nekaj naših vojakov na Laško, ondašnje bataljone dopolniti. Na Laško grějo naši fantje prav radi. Kakor slišimo, ne dobivajo avstrijanski regimenti, ki so na Rimskim, od 1. grudna nobeniga pobolžka več iz Rimske denarnice.

Novičar iz mnogih krajev.

Veliki snég, ki je pretečeni teden krog in krog po Avstrijanskim, Ogerskim, Marskim, Českim, Horvaškim i. t. d. padel, bi nam bil kmalo za današnji list vse novíce iz vunanjih krajev zamedel. Pošte so zaostale, kér je bila železnica čez in čez visoko s snegam pokrita. Veliko tavžent delavcov je moglo več dni zaporedama sneg z cest kidati. Tudi Donava med Dunajem in Lincam je nanaglama tako zmerznila, de je okoli 200 čolnov zamerznilo, ki so večidel živež iz Linca na Dunaj peljali. Pri nas na Krajnskim, in mende po vsih Slovenskih deželah se še prah po cestah kadí. — Cesar so se 29. listopada iz Schönbruna na Dunaj preselili, in 31. dan je bilo že pervo ministersko posvetovanje v cesarskim gradu na Dunaji. — Vedno vozijo srebro iz Hamburga, Pariza, in Ogerskih rudaríj na Dunaj, kjer noč in dan sreberni denar kujejo, in vunder ni nikjer nič sreberníne in zlatníne viditi, ki je začéla vnovič v višji ceno gnati. Ali ne bo minister denarstva kako pomoč znajdel, de se temu zakopovanju sreberniga denarja v okom pride in de se ne bo ž njim kakor z blagam barantalo? — Novi politični vradi (cesarske gosposke) se bojo gotovo začeli ob novim létu; o božiču bo tedej po več deželah veliko preseljevanje vradnikov. — Smešna prigodba se je (po oznanílu Dunajskiga časopisa „Oest. Volksbothe“) v gostivnici neke slovaške vasí v Nitranski stolici (Neutraer Comitat) na Ogerskim zgodíla, ktera kaže, kakó potrebno je, de tudi žandarji jezik tistiga kraja znajo, v kterim so za čuvaje občniga reda postavljeni. „Volksbothe“ pristavi, de zavoljo neznanosti deželniga jezika se je po tistih krajih že več hudih ropotov vžgalo. Imenovana smešna prigodba pa je tale bila: V gostivnici so slovaški kmetje ženitovanje praznovali; ženin je bil v novim posebno lepim kožuhu oblečen. Svatje se ga niso môgli dosti nagledati, in med mnogimi napivnicami so napili tudi na zdravje kožuha. To slišati zagromijo berž 3 žandarji, ki so tudi v gostivnici pili in žugajo kmetam jih vse zapreti, če le še enkrat Košuta spomnijo. Kmetje ostermivši so jim začeli pripovedovati, de nihče ni na Košuta mislil, in de kožuh ni Košut — pa vse je bilo zastonj! Ženin je mogel kožuh sleči in nihče več ni smel od kožuha besede ziniti! — Že veliko lét razglaženi roparski vodja Rosza Sandor na Ogerskim je spravil spet veliko trumo roparjev skupej in hudo nadlegva ljudí. —

Odgovor zavolj cene

gosp. Vertovcovih „shodnih govorov“.

V 95. listu „Slovenije“ vpraša častiti gosp. Svečan slovensko družtvo v Ljubljani: zakaj de se gosp. Leonu, bukvarju v Celjovcu ne dovoli navadnih 25 od 100, de bi se željno pričakovani „shodni govori“ gosp. Vertovca tukaj kupovali po ravno tisti ceni kot v Ljubljani? in na izvedenje, ki mu ga je g. Leon na to vprašanje dal, žaluje gosp. Svečan, rekoč: „ako se godí to s zelenim lesam, kaj bo s suhim!“

Rodoljubimu gospodu odgovorimo tole: Na svèt gosp. Lerherja, ki je razpošiljanje „govorov“ prevzel, je sklenilo slovensko družtvo bukvarjem 10 od 100 dobička dati. Gosp. Lercher je storil ta nadklep, nadjajoči se, de slovenski bukvarji bojo pri slovenski knjigi z nižjim dobičkam zadovoljni. Če morebiti ravno vsi niso bili s tem zadovoljni, so vunder, kolikor nam je znano, razun gosp. Leona, vsi te bukve kakor v Ljubljani po 40 krajc. prodajali.

Če gosp. Leon ni mogel s tem dobičkam shajati, naj bi nam bil oznanil, de jih po ti ceni ne prodaja, po vikši pa tudi ne, — in slovensko družtvo, ki nikjer ne iše obogatenja, pa tudi nobeniga goldinarja potrositi ni v stanu, bi bilo gosp. Leonu in vsim bukvarjem veči dobiček dovolilo, kakor ga je v današnji seji zares sklenilo, de razun 10 od 100 dobí vsak bukvar pri 10 iztisih še eniga povèrh.

De pa 10 procentov bukvarjem dobička dajati ni nenavadno, nam kaže ravno gosp. Leon sam, ki v Ljubljano gosp. Lerherju „Drobtince“, „Blaže in Nežica“, „Sveto opravilo“ itd. tudi z 10 procenti pošilja, ki pa zavoljo tega čez navadno ceno nikdar ni poskočil.

Odbor slov. družtva v Ljubljani 29. listopada 1849.

Današnjimu listu je pridjan 45. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 1. grudna.		V Krajnji 26. listopada.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	21	2	20
1 » » banaške	2	20	2	26
1 » Turšíce	1	30	1	38
1 » Soršice	—	—	1	57
1 » Rèží	1	27	1	30
1 » Ječmena	—	—	—	—
1 » Prosa	1	13	1	12
1 » Ajde	1	12	1	10
1 » Ovsa	—	54	—	50

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*